

N:o 34.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 april 1889.
— — — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om åtgärder för skyddande af arbetares lif och helsa i arbetet.

(Lagutskottets utlåtande n:o 40.)

Till Konungen.

Genom proposition den 12 sistlidne januari, åtföljd af ej mindre förslag till förordning om åtgärder för skyddande af arbetares lif och helsa i arbetet än äfven det i ämnet inom statsrådet förda protokoll, har Eders Kongl. Maj:t velat inhemta Riksdagens yttrande öfver nämnda förslag och tillika förklarat sig vilja efter emottagandet af Riksdagens svar företaga den slutliga pröfningen af samma förslag och om författnings utfärdande i ämnet förordna.

Vid behandling af detta ärende har Riksdagen, som ansett sig icke böra inskränka sig till att afgifva ett yttrande, utan böra för sin

del i ämnet fatta beslut, funnit nödigt att i det framlagda förslaget vidtaga åtskilliga ändringar, för hvilka, så vidt de icke uteslutande afse redaktionen, här nedan närmare redogöres.

Hvad först angår författningens *rubrik*, har Riksdagen ansett densamma böra ändras till »lag angående skydd mot yrkesfara». I det kortare uttrycket yrkesfara torde kunna sammanfattas de faror, som under yrkesarbetet hota arbetarne i form af såväl olycksfall som hälsovådliga inflytelser.

Riksdagen har vidare funnit nödigt att förse lagen med en särskild *ingress*, afsedd att i allmänna ordalag angifva syftet med den nya lagstiftningen. Riksdagen har nemligen ansett, att uppfattningen af lagens betydelse och dess ändamålsenliga tillämpning i hvarje särskildt fall skulle i väsentlig mån underlättas genom ett sådant tillägg. Den af Riksdagen antagna ingressen står ock i sammanhang med den här nedan omförmälda bestämmelsen i 3 § af lagen.

Det här begagnade uttrycket »industriella yrken» betecknar, att Riksdagen, i likhet med statsrådet och chefen för civildepartementet, ansett jordbruket och dess binärningar böra falla utom lagens tillämpningsområde. För denna inskränkning talar, enligt Riksdagens mening, icke blott den omständighet, att sjelfva anordningen af jordbruksnäringens bedrivande är sådan, att lagförslagets bestämmelser skäligen icke böra derpå tillämpas, utan jemväl och förnämligast, att om ock olycksfall äfven inom denna näring förekommit och måste förekomma, faran för hälsovådliga inflytelser inom densamma i allmänhet torde vara ytterst ringa.

I den härefter följande redogörelsen för den af Riksdagen antagna lagen under särskilda paragrafer afser siffran framför paragraftecknet paragrafens nummer i nämnda lag, der ej annat förhållande särskildt angifves.

1 §.

Då uttrycket »industriellt yrke» icke kan anses vara i och för sig nog bestämdt, har Riksdagen funnit nödigt att i denna paragraf närmare angifva de yrken, på hvilkas utöfning lagförslaget skall ega tillämpning. I sak skiljer sig den af Riksdagen antagna lagen i denna del från Eders Kongl. Maj:ts förslag väsentligast deruti, att Riksdagen från lagens tillämpning uteslutit handtverkeri- och annan rörelse, som icke drifves, såsom det heter i 8 § af förordningen den 18 november

1881, i så stor omfattning eller under sådana förhållanden i öfrigt, att den skäligen må anses som fabriksrörelse. Det har nemligen anmärkts, att lagförslagets bestämmelser, om de tillämpades å smärre handtverkerier, synnerligen på landsbygden och i smärre städer, skulle för dessas idkare kunna blifva fullständigt ruinerande, äfvensom att en verksam inspektion skulle, genom det stora antalet af dylika handtverkerier, blifva nästan omöjlig att genomföra. Då Riksdagen icke kunnat undgå att erkänna riktigheten af dessa anmärkningar, har Riksdagen vidtagit ifrågavarande ändring.

Äfven i en annan punkt, dock af mindre betydighet, har Riksdagen vidtagit en inskränkning af lagens tillämpningsområde, i det Riksdagen ansett brädgårdsrörelse böra falla under lagens bestämmelser endast, då den är förenad med sågverksrörelse. Brädgårdsrörelse, som ju i allmänhet snarare tillhör handelns än produktionens område, torde nemligen endast i sistnämnda fall bedrivas i så stor skala och med så varaktiga anordningar, att lagens föreskrifter böra vara derå tillämpliga. Der brädgårdsrörelse icke är förenad med sågverksrörelse, lär den i afseende å anordningarnes beskaffenhet vara att jemföra med byggnadsverksamhet, för hvilken de i lagen föreslagna bestämmelserna icke ansetts böra gälla.

De vidare i denna paragraf upptagna yrken, som afse tillgodogörande eller förädling af mineralrikets alster och icke äro att som handtverk anse, äfvensom fabrik, boktryckeri, bränneri och annan med fabriksdrift jemförlig handtering skola ovilkorligen vara underkastade lagens bestämmelser; hvaremot dessa bestämmelser gälla om skeppsbyggeri-, stenhuggeri-, mejeri-, bryggeri-, mjöl- och sågqvarns- samt, såsom redan blifvit anmärkt, handtverkerirörelse, endast då dylik rörelse drifves i så stor omfattning eller under sådana förhållanden i öfrigt, att den skäligen må anses såsom fabriksrörelse. Uppenbart torde vara, att apoteksrörelse, hvarför särskilda föreskrifter finnas stadgade, icke i något fall är underkastad de i denna lag meddelade bestämmelser.

Med bestämmelserna i 1 § böra jemföras de i 4 § stadgade undantag, till hvilka Riksdagen vid sistnämnda paragraf vill återkomma.

2 §.

1 mom.

öfverensstämmar hufvudsakligen med 1 § 1 mom. af Eders Kongl. Maj:ts förslag.

2 mom.,

som motsvarar 1 § 2 mom. i Eders Kongl. Maj:ts förslag, har ansetts böra undergå följande mera betydande ändringar.

Det under d) förekommande stadgande, att, der yrkesdrift är för- enad med eldfara, eldfasta trappor skola vara anbragta, synes vara af den beskaffenhet, att undantag derifrån för redan befintlig fabrik bör kunna under särskilda förhållanden medgifvas. Kostnaden för anbrin- gande af sådana trappor torde nemligen stundom kunna blifva så stor i förhållande till rörelsens omfattning, att den skulle medföra den största olägenhet och kanske rent af nödsaka yrkesidkaren att nedlägga hela rörelsen. En brist i detta hänseende kan i dylika fall ersättas genom strängare försigtighetsmått i öfrigt.

Beträffande den under e) meddelade föreskrift om gångarnes bredd och höjd anser Riksdagen, lika med kommerskollegium, att man i detta afseende icke bör uppställa så stränga anspråk, att arbetarne endast genom »egen uppenbart grof oförsigtighet» kunna vara utsatta för fara. Man synes nemligen härutinnan kunna af arbetarne fordra vanlig försigtighet; och har stadgandet blifvit i öfverensstämmelse här- med ändradt.

Man torde icke kunna, såsom under f) i Eders Kongl. Maj:ts förslag förutsättes, i regel fordra, att motor skall uppställas i särskildt rum, helst motorn stundom måste hafva sin plats i sjelfva arbetslokalen och oftast icke medför större fara än sjelfva arbetsmaskinerna. Der- jente lär det vara tydligt, att motors inhägnad icke behöfver afse att skydda arbetarne för beröring med andra delar af densamma än de rörliga.

Belysning af maskiner och transmissioner, hvarom stadgas under g), synes vara erforderlig endast å sådana ställen, der arbetarne kunna med dem komma i beröring.

3 mom.

I fråga om det luftrum, som, der arbetet bedrifves i slutna lokal, bör finnas för hvarje arbetare, innehåller Eders Kongl. Maj:ts förslag icke annan bestämmelse än att det skall vara tillräckligt. Med hänsyn till de olika åsigtter, som kunna framställas om hvad i detta afseende må anses tillräckligt, har Riksdagen till förekommande af tvister härom,

ansett nödigt, att i lagen utsättes den minsta luftrymd, som kan godkännas såsom tillfyllestgörande. I England är från fabriksinspektionens sida uppställd den regel, att i slutna arbetslokaler skola för hvarje arbetare finnas 250 engelska kubikfot (7,08 kubikmeter), och enligt förslag, som en af tyska riksregeringen år 1880 tillsatt komité af sakkunnige framlagt, föreslås det minsta luftutrymmet till 5 kubikmeter, dock med tillåtelse af mindre utrymme, om tillräcklig luftvexling garanteras. Med ledning af dessa föredömen från utlandet och med hänsyn till våra förhållanden har Riksdagen ansett det minsta luftutrymmet för hvarje arbetare böra i lagen bestämmas till 7 kubikmeter, dock alltid med tillägg af erforderlig luftvexling. Af samma skäl, som här ofvan anförts i fråga om anbringande af eldfasta trappor, torde dock undantag från nu ifrågavarande bestämmelse böra medgifvas för redan befintlig arbetslokal, under vilkor att synnerligen verksam anordning för luftvexling vidtages.

4 mom.

öfverensstämmen, förutom någon redaktionsjemkning, hufvudsakligen med 1 § 4 mom. i Eders Kongl. Maj:ts förslag. Tillägget af ordet »synnerlig» i sista stycket är föranlett af Riksdagens jemväl här ofvan vid mom. 2 e) uttalade uppfattning, att man *i allmänhet* bör kunna af arbetarne fordra *vanlig* försigtighet och därför på *särdeles* farliga ställen *synnerlig* försigtighet.

3 §

har icke någon motsvarighet i Eders Kongl. Maj:ts förslag; men ett sådant stadgande som det af Riksdagen här tillagda står i full öfverensstämmelse med lagens i ingressen angifna ändamål. Utan den medverkan från arbetarnes sida, som i denna paragraf påkallas, kan nemligen detta ändamål icke vinnas. Åtskilliga af de i lagen meddelade föreskrifter och jemväl af öfriga till skydd mot yrkesfara nödiga, men ej i lagen uttryckligen föreskrifna åtgärder äro uppenbarligen af den beskaffenhet, att de förorsaka arbetarne besvär och omgång. Man kan därför lätt tänka sig, att desse till följd af bristande eftertanke åsidosätta nämnda föreskrifter och åtgärder. En uttrycklig uppmaning till arbetarne att, i hvad på dem ankommer, medverka till uppnående af det med lagen åsyftade ändamål torde därför vara fullkomligt på sin plats i lagen, helst uppmaningens inrymmande der icke torde blifva utan

inverkan på bedömandet af framställda skadeståndsanspråk, der ett olycksfall inträffat.

4 §.

afser att från lagens tillämpningsområde uttryckligen utesluta några yrken, med afseende på hvilka 1 § skulle kunna lemna någon anledning till tvekan. Till undanrödjande af uttalad farhåga, att idkare af bergsbruk skulle komma att underkastas en dubbel inspektion, nemligen dels af bergmästarne enligt grufvestadgan och dels af de i nu föreliggande förslag omförmälda inspektörer, har Riksdagen funnit nödigt att uttryckligen förklara, det bestämmelserna i denna lag icke ega tillämpning å grufvedrift, som är att hänföra till bergsbruk, hvartill otvifvelaktigt hör bearbetande af stenkolsfyndighet. På sätt i förordningen angående förlagsinteckning den 13 april 1883 skett, måste man nemligen skilja mellan grufvedrift, som är att hänföra till bergsbruk, och grufvedrift, som icke är till bergsbruk hänförlig. Den förra uteslutes från förevarande lags tillämpningsområde; hvaremot samma lags bestämmelser, enligt hvad 1 § gifver vid handen, äro på den senare arten af grufvedrift tillämpliga.

Yrkesmessigt uppförande och bättrande af hus och byggnader, som jemväl enligt Eders Kongl. Maj:ts förslag torde få anses uteslutet, lärer dock böra, för undvikande af all tvekan, särskildt nämnas i denna paragraf. Skälet till detta yrkes uteslutande är tydligen den mycket tillfälliga beskaffenheten af hithörande anordningar.

5 §.

motsvarar 3 § i Eders Kongl. Maj:ts förslag; hvarjemte Riksdagen tillagt ett nytt stycke samt i denna paragraf infört sista stycket af 5 § i Eders Kongl. Maj:ts förslag.

Beträffande de inspektörer, hvilkas uppgift omförmäles i förevarande §, hafva framställts åtskilliga betänkligheter, hufvudsakligen grundade dels på farhågan, att inspektionen skulle blifva allt för betungande för arbetsgifvarne och dels på svårigheten att för uppdraget erhålla fullt lämpliga personer. Riksdagen är i denna punkt, lika med statsrådet och chefen för civildepartementet, af den åsigt, att en lagstiftning uti ifrågavarande syftning skulle blifva utan synnerlig verkan, derest icke samtidigt en offentlig ordnad tillsyn öfver dess efterlefnad komme till stånd, samt att en verksam tillsyn och kontroll å

lagbestämmelsernas iakttagande icke kan åstadkommas annorlunda, än att staten tillsätter särskilda inspektörer med uppdrag och befogenhet att vaka deröfver, att vederbörande arbetsgifvare ställa sig lagens föreskrifter till efterrättelse. Att kontrollen i detta afseende icke lämpligen kan öfverlemnas åt helsovårds- och kommunalnämnderna torde vara till fullo ådagaladt af hvad statsrådet och chefen för civildepartementet anfört i sitt propositionen bilagda yttrande till statsrådsprotokollet.

Hvad angår den anmärkta svårigheten att erhålla för uppdragets skötande fullt lämpliga personer, lärer väl icke åt denna anmärkning böra tillmätas allt för stor vikt. Likasom man i utlandet kunnat finna dylika personer, torde väl icke heller i vårt land saknas tillgång på sådana; och om de inspektörer, som till en början tillsätts, icke kunna vid sina befattningars tillträdande vara i besittning af *alla* för uppdragets fyllande önskvärda kunskaper och insigter, lärer väl hvad deri brister kunna, om valet i öfrigt varit lyckligt, genom studier och erfarenhet förvärfvas.

Den hufvudsakliga vigten ligger, enligt Riksdagens uppfattning, vid inspektörsbefattningens utöfvande derpå, att inspektörerna rätt uppfatta sin ställning, så att de, på samma gång de icke eftersätta sin pligt att vaka öfver uppfyllandet af de till arbetarnes skydd gifna föreskrifter, undvika att onödigtvis betunga arbetsgifvarne. I Eders Kongl. Maj:ts förslag har genom 3 §:ns affattning uttryckligen framhållits, att inspektörerna i främsta rummet skola gå vederbörande yrkesidkare till handa med upplysningar och råd. Riksdagen finner för sin del detta vara synnerligen välbetänkt. De föreskrifter, som i det föreliggande förslaget innehållas, skulle, enligt Riksdagens tanke, endast ofullständigt medföra det med dem åsyftade ändamål, om icke inspektörerna företrädesvis vinnlägga sig om att på öfvertygelsens väg bibringa så väl arbetsgifvare som arbetare insigt om nyttan och nödvändigheten af samma föreskrifters efterlefnad. Det synes därför nödvändigt, att inspektörerna vid utöfvandet af sin befattning tillvägagå med takt och varsamhet; att icke så höga fordringar ställas på arbetslokaler och anordningar, att arbetet onödigtvis försvåras eller fördyras eller onödig kostnad vållas; att der synnerlig fara ej är för handen, behöfliga förbättringar må efter hand vidtagas, med vederbörlig hänsyn till yrkesidkarens förmåga att utföra dem; samt att inspektörerna städe ihågkomma, att arbetare, äfven under mindre gynsamma förhållanden, är att föredraga framför arbetsbrist. Dessa grundsatser, hvilka enligt Riksdagens uppfattning böra leda inspektörernas verksamhet, torde visserligen lämpligast böra uttalas i en instruktion för dessa tjenstemän; men

Riksdagen har likväl ansett dem böra i någon mån antydvas i sjelfva lagen, på sätt framgår af den lydelse Riksdagen gifvit åt andra stycket af förevarande §.

Riksdagen föreställer sig, att åt de i nu ifrågavarande § omnämnda inspektörer jemväl kommer att uppdragas tillsynen öfver efterlefnaden af förordningen angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering den 18 november 1881, i hvars 16 § förutsättes, att dylikt uppdrag kan lemnas åt särskilda af Eders Kongl. Maj:t förordnade inspektörer. Äfven i afseende härå hafva vissa farhågor uttalats; men Riksdagen har icke funnit anledning att på grund deraf förändra sin åsigt om nyttan af de föreslagna yrkesinspektörerna, då Riksdagen är öfvertygad, att Eders Kongl. Maj:t icke lärer underlåta att, innan instruktion för inspektörerna utfärdas, taga i öfvervägande, huru vida och i hvad mån de anmärkningar, som rigtats mot vissa af ofvan berörda förordnings bestämmelser, kunna vara befogade.

Riksdagen har ansett benämningen »yrkesinspektörer», som jemväl användts i det af den finska komitén för uppgörande af lagförslag om minderåriges arbete i fabriker m. m. afgifna förslag, vara för desse tjänstemäns verksamhet mera betecknande än den af Eders Kongl. Maj:t föreslagna benämningen »fabriksinspektörer».

6 §.

I denna paragrafs första stycke, som motsvarar 4 § i Eders Kongl. Maj:ts förslag, har Riksdagen inskjutit orden »efter tillsägelse hos vederbörande yrkesidkare eller arbetsföreståndare». Den sålunda föreslagna ändringen öfverensstämmer med hvad Stockholms fabriksförenings fullmäktige, svenska ingenjörsföreningen och kommerskollegium hemställt; och har såsom skäl härför anförts, att det för vidmagthållande af god ordning och disciplin inom ett verk, der större arbetsverksamhet råder, vore nödvändigt, att arbetarne såge och visste, att inspektörs besök skedde med arbetschefens vetskap och goda minne, hvarjemte under sådant förhållande inspektörs besök åstadkomme mindre hinder uti den vanliga arbetsverksamheten än som blefve händelsen, om arbetarne visste, att besöket skedde utan chefens vetskap.

Andra stycket af förevarande paragraf saknar motsvarighet i Eders Kongl. Maj:ts förslag. Sådana yrkeshemligheter, som i förslaget afses, kunna ofta vara af den stora betydelse för yrkesidkaren, att deras röjande skulle medföra en nästan oersättlig förlust. De bevaras

också ofta nog så omsorgsfullt, att, utom yrkesidkaren sjelf, endast en eller i hvarje fall ytterst få af de i yrket anställda personer derom erhålla kännedom. Nu innehåller visserligen Eders Kongl. Maj:ts förslag åtskilliga bestämmelser, afsedda att trygga dylika hemligheters bevarande genom förbud för inspektör att röja dem och ganska sträng ansvarspåföljd för öfverträdande af detta förbud jemte skyldighet att ersätta uppkommen skada. Dessa bestämmelser synas dock så till vida icke fullt betryggande, som uppskattning af den skedda skadan kan vara ytterst svår att åstadkomma och inspektören dessutom kan sakna tillgångar att betala ådömd skadeersättning. Riksdagen har därför i hufvudsaklig öfverensstämmelse med kommerskollegium ansett möjlighet böra beredas yrkesidkare att, för yrkeshemlighets bevarande, få från inspektion undantagen viss del af fabrik, verkstad eller annan arbetslokal. I de flesta fall torde förevarande lags syfte icke motverkas genom medgifvande af ett sådant undantag. Men till förekommande af missbruk bör det naturligtvis tillkomma vederbörande inspektör att medgifva eller afslå framställning om dylikt undantag. Vägrar inspektören att medgifva det och fortfar yrkesidkaren att påkalla detsamma, hänskjutes frågan till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

7 §,

motsvarande 5 § i Eders Kongl. Maj:ts förslag, stadgar om påföljder för röjande af yrkeshemlighet. Om dessa stadganden skola medföra åsyftad verkan, böra de tydligen så affattas, att de drabba den, som en gång varit inspektör, äfven i det fall att han efter afgang från inspektörsbefattningen röjer dylik hemlighet. Med sakens natur öfverensstämmer visserligen, att ansvaret för yppande af yrkeshemlighet endast bör inträda, då personen i fråga erhållit kännedom derom under utöfvande af inspektörsbefattning. Men uppställes denna regel så, som i Eders Kongl. Maj:ts förslag skett, skulle det kunna i en uppkommen rättegång anses åligga motparten att styrka, att så varit förhållandet. En sådan bevisningsskyldighet torde emellertid i många fall blifva så svår att fullgöra, att lagbestämmelsen skulle blifva utan verkan. Riksdagen har därför genom en ändrad redaktion af ifrågavarande bestämmelse sökt lindra denna bevisbörd. Genom de af Riksdagen vidtagna förändringar skapas nemligen mot yrkesinspektören en rättspresumtion, att han om ifrågavarande hemlighet erhållit kännedom i sin inspektörs-

befattning, hvilken presumtion dock kan genom motbevisning undanrödjas.

Öfriga ändringar i denna paragraf afse endast redaktionen.

8 §

innefattar icke någon annan ändring af motsvarande paragraf, den 6:te, i Eders Kongl. Maj:ts förslag än en jemkning af redaktionen i början af 3:dje stycket, afseende att uttrycka, det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke bör omedelbart på anmälan af inspektören och utan någon ytterligare utredning i saken vidtaga de i samma stycke omförmälda åtgärder.

10 §

är bragt till närmare öfverensstämmelse med de allmänna föreskrifterna rörande åtalsrätt.

12 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, böra, efter Riksdagens tanke, tillfalla kronan ensam, på sätt ock blifvit iakttaget i de flesta nyare författningar, hvilka innehålla bestämmelser om böter.

I lagförslagets *sista stycke*, som handlar om tiden för lagens trädande i verksamhet, har Riksdagen ansett den ändring böra vidtagas, att nämnda tidpunkt bestämmes till den 1 juli i stället för, såsom Eders Kongl. Maj:t föreslagit, den 1 januari 1890. Ett sådant anstånd med lagens tillämpning synes Riksdagen påkalladt af hänsyn till yrkesidkarne, af hvilka åtskilliga väl torde behöfva någon längre tid att förbereda de åtgärder, som i densamma föreskrifvas.

På grund af hvad Riksdagen nu inför Eders Kongl. Maj:t anført, har Riksdagen, som funnit Eders Kongl. Maj:t förevarande proposition icke kunna i oförändradt skick bifallas, för sin del antagit en

Lag

angående skydd mot yrkesfara

af den lydelse, bilagan litt. A till denna skrifvelse utvisar.

Stockholm den 13 mars 1889.

Med undersåtlig vörndnad:

*Bil. Litt. A.***Lag angående skydd mot yrkesfara.**

För att åt de vid industriella yrken å dertill hörande verkstäder och arbetsställen sysselsatte arbetare bereda skydd mot faror för lif och helsa vid arbetet varder härigenom stadgadt och förordnadt, som följer:

1 §.

Med industriellt yrke förstås i denna lag idkande såsom näring af sågverks- och dermed förenad brädgårdsrörelse; grufvedrift, eller annat dermed jemförligt arbete, som icke är att hänföra till bergsbruk; masugn eller hytta, stångjernsbruk, manufakturverk eller annan inrättning, som afser tillgodogörande eller förädling af mineralrikets alster och ej är att som handtverk anse; fabrik; skeppsbyggeri-, stenhuggeri-, mejeri-, bryggeri-, mjöl- och sågqvarns- samt handtverkerirörelse, som drifves i så stor omfattning eller under sådana förhållanden i öfrigt, att den skäligen må anses som fabriksrörelse; boktryckeri; bränneri och annan med fabriksdrift jemförlig handtering.

2 §.

1 mom. Idkare af yrke, som i denna lag afses, är pliktig att vidtaga alla de anordningar, som i afseende å arbetslokaler, maskiner och redskap eller eljest med hänsyn till arbetets beskaffenhet äro nödiga för att skydda hos honom anstälde arbetares lif och helsa.

2 mom. Härvid skall särskildt iakttagas:

a) å ställen, der arbetarne äro utsatta för fara att skadas genom fall eller genom nedstörtande föremål, skola, i den mån arbetets natur sådant medgifver, nödiga skyddsinrättningar anbringas, såsom att golföppningar, ställningar, gallerier, hissar och dylikt förses med betryggande hägnad, samt ledstänger anbringas i trappor;

b) å hissar, kranar eller andra dermed jemförliga hjälpmaskiner skall tydligt angifvas deras bärighet i vigt samt, då de äro afsedda för

persontrafik, jemväl det antal personer, som kan utan fara på en gång begagna dem;

c) kar, bassiner och andra öppna kärl, hvilka på grund af läge och innehåll eller djup medföra fara, skola, derest så lämpligen kan ske, vara behörigen kringgårdade;

d) der yrkesdrift är förenad med eldfara, skola anordningar träffas för arbetarnes räddning vid utbrytande eldsvåda, såsom genom anbringande af eldfasta trappor, tillräckligt antal lätt öppnade utgångar och fönster, säkerhetsstegar och dylikt; dock att hvad sålunda är stadgadt i afseende å anbringande af eldfasta trappor ej må vinna tillämpning å redan befintlig fabrik eller verkstad i vidsträcktare mån än så vidt utan större olägenhet eller kostnad kan ske;

e) gångar i arbetslokaler skola vara så breda och höga, att arbetarne, der de iakttaga vanlig försigtighet, icke kunna skadas af i gång varande maskiner;

f) motor skall, der den ej uppställas i särskildt rum, utan har sin plats i arbetslokalen, inhägnas eller anbringas så, att de arbetare, åt hvilka dess skötsel icke är anförtrodd, ej utsättas för att komma i beröring med dess rörliga delar;

g) maskiner och transmissioner, som medföra fara för arbetarne, böra kringgårdas eller eljest så anordnas, att, så vidt möjligt, den med dem förbundna fara undanrödjes, hvarjemte dessa inrättningar skola å ställen, der arbetarne kunna med dem komma i beröring, vara så tillräckligt belysta, att de tydligt kunna urskiljas, då de äro i gång;

h) innan transmissioner genom motorn sättas i gång, skall detta på förut bekantgjordt sätt i arbetsrummen tillkännagifvas; om från en motor kraft ledes till flere våningar eller rum, skall så anordnas, att antingen hufvudtransmissionen kan i hvarje arbetsrum stannas oberoende af motorn, eller ock signal från hvarje arbetsrum gifvas att stanna denne;

i) arbetsmaskiner med hastig rörelse skola, der så lämpligen kan ske, vara försedda med inrättningar, som tillåta att hastigt och oberoende af motorn stanna dem; för till- och frånslagning af transmissionsrem eller -lina, der sådant är förenadt med fara, skall särskild inrättning finnas;

k) derest maskiner eller transmissioner måste rengöras eller smörjas, medan de äro i gång, skola, i den mån sådant är möjligt, åtgärder vara vidtagna till förekommande af skada.

3 mom. Om arbetet bedrifves i slutet rum, eller arbetets natur så påfordrar, skall särskildt tillses:

att för hvarje der sysselsatt arbetare finnes luftrum, ej under-

stigande sju kubikmeter, jemte erforderlig luftvexling; dock att i redan befintlig fabrik eller verkstad mindre luftutrymme tillstädjes, der synnerligen verksam anordning för luftvexling vidtages;

att arbetet eger rum vid tillräcklig och tjenlig belysning samt så lämplig värmegrad, som förhållandena medgifva;

att sådana anordningar, hvilka den tekniska erfarenheten anvisat såsom verksamma och arbetets natur medgifver, vidtagas för att hindra dam, gaser eller ångor att spridas i arbetslokalen i en för arbetarnes helsa skadlig mängd; samt

att renlighet iakttages med hänsyn så väl till arbetslokaler som till maskiner och redskap.

4 mom. I arbetslokal skola, der så finnes nödigt, anslås föreskrifter om hvad arbetarne böra iakttaga för att undvika olycksfall och ohälsa i arbetet; skolande dessa föreskrifter vara godkända i den ordning här nedan sägs.

Å särdeles farliga ställen skola anslag anbringas, som uppmana till synnerlig försigtighet.

3 §.

Arbetarne skola låta sig angeläget vara att i hvad på dem ankommer medverka till uppnående af det med denna lag åsyftade ändamål och förty ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter och uppmaningar, hvarom i nästföregående §, 4 mom. sägs.

4 §.

Bestämmelserna i denna lag skola icke ega tillämpning å grufvedrift, som är att hänföra till bergsbruk; ej heller å yrkesmessigt uppförande och bättrande af hus och byggnader. Hvad derom äfvensom angående säkerhetsåtgärder, som skola vidtagas i vissa andra näringar eller vid användande af vissa redskap, maskiner eller arbetsmetoder, är eller varder särskildt stadgadt, skall oberoende af denna lag lända till efterrättelse.

5 §.

Sakkunnige män till det antal, som kan finnas lämpligt, skola särskildt förordnas att gå vederbörande yrkesidkare tillhanda med upplysningar och råd i fråga om arbetarnes skyddande mot yrkesfara. Dem

åligger jemväl att vaka öfver denna lags efterlefnad samt att pröfva de föreskrifter, hvarom i 2 § 4 mom. sägs. De män kallas yrkesinspektörer och förordnas af Konungen.

Yrkesinspektör har att i sin verksamhet städse akta på, huru i hvarje särskildt fall ändamålet med denna lag må utan oskäligen kostnad vinnas med minsta olägenhet för yrkesidkaren. Närmare föreskrifter angående yrkesinspektörs verksamhet meddelas i särskild instruktion, som Konungen utfärdar.

Ej må yrkesinspektör för egen eller annans räkning drifva fabrik eller idka annat industriellt yrke, ej heller i dem hafva del eller anställning.

Helsovårds- och kommunalnämnder äfvensom provinsial-, stads- och distriktsläkare vare pligtige att lemna inspektör det biträde, som af hans tjensteåligganden kan påkallas; och eger inspektör att i hvarje fall, der det för fullgörande af hans uppdrag är nödigt, anlita polismyndigheten.

6 §.

Yrkesinspektör ege under den tid, arbetet pågår, efter tillsägelse hos vederbörande yrkesidkare eller arbetsföreståndare, tillträde till fabrik, verkstad eller annan arbetslokal äfvensom rätt att der företaga undersökningar, till hvilka hans tjensteåligganden kunna gifva anledning.

För bevarande af yrkeshemlighet må dock från sådan inspektion undantagas viss del af fabrik, verkstad eller annan arbetslokal. Skulle af yrkesidkare i sådant afseende gjord framställning af yrkesinspektör ej godkännas, varde frågans pröfning af denne hänskjuten till Konungens befallningshafvande.

7 §.

Den, som innehar eller innehaft befattning såsom yrkesinspektör, vare förbjudet att röja yrkeshemlighet. Gör han detta och framgår ej af omständigheterna, att han om den hemlighet erhållit kännedom å tid, då han dylik befattning ej innehaft, straffes med böter från och med femtio till och med ett tusen kronor. Sker det för att göra skada, eller begagnar han sig af sådan hemlighet till egen eller annans fördel, då må till fängelse från och med en månad till och med två år dömas, der ej efter allmän lag högre straff följer.

Har nu i omförmälda hänseenden genom yrkesinspektörs åtgöranden skada uppkommit, vare han ock skyldig den till fulla godtgöra.

8 §.

På anmälan af yrkesinspektör, eller der så eljest pröfvas nödigt, ege Konungens befallningshafvande att ålägga vederbörande yrkesidkare, efter det han blifvit i saken hörd, att, derest han vill arbetet fortsätta, inom utsatt tid hafva vidtagit viss anordning i de afseenden, hvarom i 2 § stadgas, vid äfventyr, förutom straffpåföljd, att den föreskrifna anordningen på hans bekostnad verkställes genom polismyndighetens försorg.

Finnes inom den kommun, hvarest rörelsen i fråga bedrifves, sådan förening af näringsidkare, hvarom i 13 § af förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet förmäles, eller hafva yrkesidkarne i orten förenat sig om att utse en särskild nämnd för att afgifva yttranden rörande ifrågasatta anordningar för skyddande af arbetares lif och helsa i arbetet, skall Konungens befallningshafvande, derest vederbörande yrkesidkare det äskar, lemna sådan förening eller nämnd tillfälle att yttra sig i ärendet, förr än beslut deri fattas.

Visar sig under ärendets handläggning, att synnerlig fara är för handen, ege Konungens befallningshafvande förbjuda arbetets fortsättande i dess helhet eller användning af vissa lokaler, maskiner eller arbetsmetoder, till dess föreskrifven anordning vidtagits; och stånde förbudet vid magt, intill dess, på förd klagan, annorlunda varder af Kongl. Maj:t förordnad.

9 §.

Underlåter yrkesidkare att ställa sig till efterrättelse sådant föreläggande eller förbud, hvarom i 8 § sägs, straffes med böter från och med tio till och med femhundra kronor.

10 §.

Allmän åklagare skall tala å förseelse, hvarom i 9 § sägs, ändå att angivelse derom ej sker. Han vare ock pliktig att utföra åtal å dylik förseelse, som hos honom af yrkesinspektör angifves.

11 §.

Hvad i 17 kap. 11 § rättegångsbalken förordnas om dem, som rättens och Konungens befallningshafvandes bud och ärenden gå, gälle ock om yrkesinspektör,

12 §.

Yrkesidkares förseelser mot denna lag åtalas vid polisdomstol, der särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, der sådan ej finnes, vid allmän domstol; och gälle i fråga om klagan öfver beslut i dessa mål hvad om besvär i brottmål är förordnadt.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till fulla gäldandet af dessa böter, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1890.
